

Justitiedepartementet
ju.da@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2025:111 Rättssäkerhetens pris

Er beteckning: JU2025/02525

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i förslaget men vill samtidigt framhålla behovet av tydliga och förutsägbara kriterier för när ersättning ska kunna beviljas, för att säkerställa en enhetlig rättstillämpning och begränsa oönskade kostnadsdrivande effekter. Länsstyrelsen anser även att kostnaderna ska bekostas antingen genom särskilda medel eller genom annan kostnadstäckning och inte ankomma på den enskilda myndigheten.

Länsstyrelsen i Västmanlands läns synpunkter

Genom förslaget ges förvaltningsdomstolar en uttrycklig möjlighet att besluta om ersättning för rättegångskostnader i mål där en enskild part annars oskäligt skulle behöva bära sina egna kostnader. Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att nuvarande ordning i vissa fall kan innebära en obalans mellan enskild och det allmänna, särskilt i mer komplexa mål. Tillgången till domstolsprövning bör inte i praktiken begränsas av risken att behöva bära betydande ombudskostnader, särskilt i mål där den enskilde har ett påtagligt informations- och resursunderläge i förhållande till det allmänna.

De angivna särskilda bedömningskriterierna om utgången i målet, sakens beskaffenhet och målets betydelse för den enskilde uppfattar Länsstyrelsen som relativt lågt ställda kriterier så som de är resonerade kring i förslaget. I ärenden där Länsstyrelsen är motpart – exempelvis inom ärenden såsom miljöprövning, Plan- och bygglagen, strandskydd och djurskydd – kan rättsfrågorna vara komplicerade och kräva juridiskt biträde. Sådana ärenden bör också i tämligen hög grad vara av betydelse för den enskilde, oavsett om det är av ekonomisk eller av annan betydelse. Förutsatt att den enskilde får rätt i sak, antingen helt eller delvis, kan det allmänna

därför i högre grad än tidigare bli ersättningsskyldig för kostnaderna. Det är inte avsikten med förslaget, utan utgångspunkten ska vara att den enskilde själv klarar av att föra sin egen talan i dessa processer. Underlaget till den beräkning av kostnaderna som gjorts i betänkandet är oklar men av Länsstyrelsens erfarenhet är beräkningen lågt räknad med tanke på antalet myndigheter som berörs och antalet överklaganden där högre instans ändrar besluten. Till dessa tillkommer även de resurssvaga individer som idag inte överklagar alls vilket medför att Länsstyrelsen anser att de beräknade kostnaderna är för låga. Länsstyrelsen anser därför att det är centralt att det tydligt framgår att ersättning ska vara ett undantag och förutsätta att det framstår som oskäligt att den enskilde själv står för kostnaderna, därför måste bedömningsgrunderna preciseras i lagtext eller förarbeten. Ersättningsnivåer och skälighetsbedömning behöver också utformas så att kostnadsutvecklingen för det allmänna är förutsägbar. Länsstyrelsen anser också att ersättningen ska bekostas genom särskilda medel eller genom annan kostnadstäckning och ska således inte belasta den enskilda myndighetens budget.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Acko Ankarberg Johansson med jurist Hannes Raag som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vikarierande länsråd Stefan Renlund och chefsjurist Louise Klofelt medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.